

Ott ültem a szobámban és a könyvek
 prizmáin át forgattam a világot.
 Az udvaron édes petúniák
 tárták ki lányságuk titokzatos
 álmát a láthatatlan szellemeknek.
 S az ablakomon át az illatok
 hullámverése lelkem ostromolta.
 Kimentem az udvarra és az őt
 öreg akác mohos tövébe álltam: —
 ők látták játszi gyermekévet
 s a balga ifjú büszke szárnyverését.
 S a szívre gondoltam, az ő nyugodt,
 lassú szívükre, melynek a mulandó
 időben nem hallatszik dobbanása.

(A fdk lassú szíve.)

Ezt a szép verset csak egy leglekibb életet élő költő írhatta meg. Ha néhány kevésbé sikerült versében talán túlságosan és igénytelenül légiesnek tetszik is ez a líra: megbocsát mindent mondanivalójának a póztalansága, valamint képeinek és nyelvezetének festőien erőteljessége. — Apró epizódok monumentalitása, a zenei hatásig felfokozva: ennek a kifejezésére épült Gulyás Pál költészete, mely ünnepélyesen egyszerű hangjával — mintha rokonlélek lenne a mai Babits-sal — minden nehézség nélkül meg fogja találni azokat a kimélyítő formai lehetőségeket, amelyek Őt a mai fiatalok között a legelső sorába emelhetik.

(Ujpest.)

Berda József.

KÜLFÖLDI KÖNYVPROPAGANDÁNK.

A Széphalom múlt évfolyamában megjelent *Dialogus* egy könyvesboltban című és Szegedy Lőrinc tollából való „bibliografiai” novellához érdekes hozzászólást publikált a *Pester Lloyd* nov. 21-i száma. A cikkből közöljük az alábbi részletet.

A szegedi egyetem fiatalabb tanárgenerációjának orgánuma egy esszét adott közre, amely több szempontból különös figyelmet érdemel. A szerző bibliografiai „novellának” nevezi munkáját, de ennek a novellának a jelentősége messze túlmege a bibliografia körén, különleges politikai perspektívát nyit és rámutat külpolitikánk egynémely kényes pontjaira. Külpolitikán itt nem a szigorúan vett politikát kell érteni, hanem annak a politikai és szellemi tevékenységnek összességét, amellyel egy nép a külföld érdeklődését, idegen népek rokonszenvét megnyerni és megtartani igyekszik: a csöndes harcot a külföld jóakaratói lelkületéért. Az országoknak ez a lelki diszpozíciója — amint a világháború bebizonyította — a legfontosabb előfeltétele számunkra minden diplomáciai sikernek. Ez az a tevékenység, amit röviden, de nem egészen találóan, *propagandának* neveznek. Mindig meglepődünk rajta, ha a külföldi sajtó a mi ilyen irányú tevékenységünket annyira megdicséri. Mert az eszközök, amik rendelkezésünkre állanak, igen csekélyek és korlátozottak, és — amint Szegedy Lőrinc széphalmi tanulmányából kitűnik — még ezeket a korlátozott eszközöket sem alkalmazzuk mindig a legmegfelelőbb módon. A tudós szerző — akinek álneve

mögött egyik legkiválóbb és legműveltebb fiatal diplomatánk rejtőzik — meggyőzően bizonyítja, hogy irodalmi anyagban milyen gazdag propaganda-eszközök állának rendelkezésünkre, ha értenénk hozzá, miként kell ezeket a kincseket a feledés zugolyaiból tetszetős formában napvilágra hozni. A tudós szerző utal a magyar irodalom remekműveinek egész sorára, amelyek annak idején francia nyelven nagy sikert értek el, de aztán eltűntek a könyvforgalomból. Szinte hihetetlen, hogy egyetlenegy Jókai-regény nem kapható a párisi könyvpiacra; magyar költői anthológia is csak alig egy-kettő; a magyar irodalom történetét francia könyvesboltban nem lehet megvásárolni; de még a *Szent Péter esernyőjének* fordítása sincs már raktáron... A magyar történelemmel foglalkozó — és hajdanában oly népszerű — francia könyvek nyomtalanul eltűntek. Marmier illusztrált útleírásai, Mme Adam finoman megírt útirajzai legföljebb valami eldugott antikváriusnál kaphatók, ha ugyan a boltos tudja, hogy van ilyen könyve. Csak a véletlen vezetheti nyomra a keresőt. Láthatatlanok a Budapesten kiadott francianyelvű könyvek is, amilyen például Bartók-Kodály *Chansons populaires*-ja. Nem telik sok időbe és a magyar népművészet, a magyar mult és a magyar zene kincsei szomszédaink kezére jutnak, akik majd nagy hűhóval a világ elé fogják vinni őket, mint a saját kulturájuk termékeit. (Ez már részben meg is történt: az oláhok „Exposition de l'art roumain” címmel Párisban kiállítást rendeztek az erdélyi templomok és múzeumok műkincseiből.) Egy ügyes oláh tudós, a kisenewi egyetem tanára, nemrégiben francia nyelven publikálta Erdély és Franciaország diplomáciai érintkezéseinek aktáit: a magyar történelem dokumentumait oláh kézből kapja a félrevezetett Nyugat.

A fiatal diplomata essayje nagy szolgálatokat tehetne a magyar ügynek, ha ez az intő szózat meghallgatásra találna. Gazdag irodalmi és művészeti multunk politikai értéke, amely most eltemetve hever, mérhetetlen kincset reprezentál. Örök kár lenne, ha illetékes helyen a *Széphalom* cikkének tanulságait nem vennék figyelembe.

LEVELESTÁR.

Modernizált irodalom. Bizony; nem ártana egynémely avult témákkal és ásatag stílusban jeleskedő mai írónkat modernizálni. Ami pedig a klasszikus szövegeket illeti: hamisgyöngyöt gyártani szabad, csak ne árulják igaz gyanánt. Aki frakkos Hamletet, új Zrínyiaszt vagy Józsefvárosi Bánkot árul, írja rá vastag bőtükkal: vigyázat, modernre mázolv! Ezért igazán kár fölháborodni. De egy veszély, tényleg fenyeget: az álmodern átdolgozók nem jelenre, hanem szintelen és izetlen félmultra stilizálják és megutáltatják majd az ősi patinát. Irodalmi értékben inkább szeretjük a plusquam-perfectumot, mint a tökéletlen im-perfectumot. — *Madame Gerhardt de Zigany.* A *Széphalom* egyik olvasója megküldte folyóiratunknak a *Journal des Débats* aug. 30.-i számát, amelyben Louis Villat besançonai egyetemi tanár megleghangú cikket írt a francia-magyar szellemi kapcsolatokról. Az érdekes cikkből megtudtuk, hogy a besançonai egyetemen, 1927-ben, „Petoefi, poète et patriote hongrois” című disszertációval „Mme Gerhardt de Zigany” irodalmi doktorátust tett. Az értekezést azóta a legkülönbözőbb utakon megkíséreltük megszerezni, azonban sem könyvárusi forgalomban, sem magán kérésre nem volt kapható. Pedig a magyar filológusokat